

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. VIII. Inquiruntur varia ad completam voluntarii cognitionem
conducentia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

præceptum; in hoc enim casu esset omiffio Sacri moraliter ei voluntaria juxta jam dicta: sicut etiam esset, si ea intentione studeret, ut Sacrum omittet, etiam eo die, quo sacrum audire non teneretur, tunc namque cognitio illa omiffionis Sacri, peculiari modo influeret, alluciendo voluntatem ad illius omiffionem, sicut dictum est de re positiva.

Si omiffio externa intendatur, est voluntaria.

VII. Omiffio interna est voluntaria.

Por omiffionem potest vel violari, vel impleri præceptum.

Omiffio tamen interna, sive pura, sive positiva, est voluntaria, idque secluso omni præcepto & intentione reflexa de illius existentia. Ratio est: hæc namque omiffio & libera est, & procedit à voluntate ex vi cognitionis, cognitionis, inquam, non ipsius omiffionis, sed objecti: hoc autem sufficit ad omiffionem voluntariam, ut constat de ipso actu positivo, qui ut sit voluntarius, non requiritur ut procedat ex cognitione ipsius actus, hoc siquidem rarò contingit, sed ex cognitione objecti. Cum ergo omiffio talis sit naturæ, ut per eam possit vel violari vel impleri præceptum, est in se voluntaria antecedenter ad præceptum. Videatur Suarez d. 1. sect. 5. Valquez d. 24. qui hæc fusè, prosequuntur. Tractant hic aliqui utrum dari possit pura omiffio, sed ad ea quæ hic tradi solent parum necessaria est hæc questio, & latè eam in libris de Anima discussi Disp. vigesima sexta per totam.

habet, velletque, quantum est ex se, illud non fieri: soli ergo homini, qui illud omninò liberè vult & admittit, est voluntarium peccatum, non Deo.

Aliud est de suadente, nec enim in vitus, aut ab alio determinatus, & cupiens peccatum non fieri, hoc præstat, sed ultrò ac sponte, peccati que illius perpetrationem intendens, nec minùs est causa illius moralis, quàm peccans est causa physica. Unde S. Augustinus affirmat Judæos occidisse Christum gladio linguæ, & tunc illum percussisse quando clamabant, crucifige crucifige. Ex quibus sequitur peccatum suadenti illud, non volutum tantum esse, sed etiam voluntarium: horum autem nihil reperitur in Deo, ut ostensum est.

IV. Cur suadenti sit voluntarium peccatum.

Quod si Deus habitum vitiosum homini infunderet (quod tamen plurimi negant fieri posse, sicut nec habitum erroris) peccatum nihilominus inde secutum non esset Deo voluntarium, utpote quod non intendit, sed averfatur & prohibet: Deus quippe ejusmodi habitum infundendo utitur jure suo, supremo scilicet dominio, quod in creaturas omnes habet, amplissimæque potestate, atque ita citra ullam peccati, quod inde sequitur, intentionem hoc præstare potest, nec peccatum illud erit ei voluntarium, sed solùm circa illud habebit se permiffivè.

V. Si Deus habitum vitiosum, etiam intentum homini infunderet, peccatum inde secutum non esset Deo voluntarium.

SECTIO SEPTIMA.

Cur peccata nostra non sint Deo voluntaria.

SECTIO OCTAVA.

Inquiruntur varia ad completam voluntarii cognitionem conducentia.

I. RATIO dubitandi est: nam & ea antequam fiant cognoscit, & insuper ut Disp. 29. Phys. cum communi Philosophorum sententia contra Durandum & Dolam ostendi, Physicè & immediatè cum voluntate creata ad omnem actum peccati concurret, hæc autem duo ad completam voluntarii rationem abundè videntur sufficere.

II. Respondetur, hujus etiam difficultatis solutionem facilè ex jam dictis erui posse. Deus itaque peccata non intendit, sed prohibet, imò tantum abest, Deum ea velle, ut tum adhortationibus externis, internisque illuminationibus homines ab eorum perpetratione avocet, tum poenis etiam propositis deterreat. Licèt ergo ad ea physicè concurrat, id tamen solummodo præstat à creatura rationali ad hoc determinatus, & ut indemnem servet illius libertatem; quem proinde concurrerit juxta naturæ rationalis leges, universique moderatori munus ei non præbere non potest, quamvis ut magis propriè loquar, ad peccandum non tam præbet Deus, quàm non denegat concursum.

III. Dices: Deus in homine producit motus appetitûs, qui ad peccandum vehementer identidem instigant, & multò magis quàm suasio: si ergo homini suadenti sit secundum omnes peccatum ad quod suadet voluntarium, ergo & Deo appetitus motum producenti. Respondet fortassè primò posset, Deum non suâ quasi sponte, sed ab exigentiâ naturæ determinatam, motus illos appetitus ad peccandum instigantes producere, nec alio modo ad illorum productionem concurrere, quàm ad productionem peccati; sicque hi motus non magis sunt ei voluntarii, quàm peccatum ipsum. Secundò dico, quantumvis admitteretur, motus illos Deo esse voluntarios, non tamen sequeretur peccatum ex his secutum esse Deo voluntarium, imò averfatur illud, & positò etiam appetitûs motu pro-

Posita etiam appetitus motibus, Deus peccatum averfatur, & prohibet.

QUÆRES primò: Darine possit voluntarium absque omni actu voluntatis. Prima sententia est negativa: ita Valquez primâ secundâ. Disp. 92. cap. 2. Albertus in secundo, Dist. 35. a. 3. Cajetanus q. 6. a. 3. Henricus Quodi. 12. q. 2. a. 4. Gabriel in 2. Dist. 41. a. 3. dub. 3. & alij.

I. Prima sententia negat posse dari voluntarium sine omni actu voluntatis.

Secundâ sententiâ contrariò affirmat, dari posse voluntarium absque omni actu voluntatis; hæc imprimis tenet S. Thomas 1. 2. q. 6. a. 3. & q. 71. a. 5. Durandus in secundo, Dist. 35. a. 1. q. 2. Aureolus ibid. a. 3. Ocham in 3. q. 10. Suarez hic, tract. 2. disp. 1. sect. 5. Valentia D. 2. q. 1. punct. 1. & alij.

II. Secunda sententia est affirmativa.

Existimo item inter has duas sententias facile componi posse, si distinguamus duo genera voluntarij, unum formale & directum, alterum interpretativum, & indirectum, quod in purâ omiffione situm est: cum ergo Disp. 26. de Anima ostenderim possibilem esse puram omiffionem, voluntatemque proposito per intellectum objecto, posse ab omni actu cessare, non videtur negandum dari posse voluntarium indirectum, virtuale, & interpretativum, siquidem non velle objectum aliquod, auditionem scilicet sacri, aut sublevationem egentis profequi, cum potes & debes, perindè est, ac si hæc directè & positivè nolles: ergo in his casibus datur voluntarium interpretativum.

III. Potest sine omni actu voluntatis dari voluntarium interpretativum, non formale.

Quæres secundò: utrum etiam dari possit voluntarium absque omni actu intellectus. Respondetur absque omni omnino actu intellectus non posse, cum nec positivè elicere actum circa objectum aliquod queat voluntas, nec actum liberè circa illud omittere, nisi objectum proponatur. Verum est quidem ad voluntarium non requiri explicitam cognitionem objecti, sed sufficere quòd

IV. Dari potest voluntarium absque omni consideratione objecti, non absque omni implicita.

quod quis implicitam & confusam alicuius rei cognitionem habens, hominem scilicet tali loco latere, negligat ulterius inquirere; sicque si sagittam in locum illum emittens hominem occidat, mors eius est ei voluntaria, & in hoc consistit peccatum inconsiderantiae. S. Thōmas itaque, dum hic q. 6. a. 3. ad 3. insinuare videtur, dari posse voluntarium sine actu intellectus, vult volummodo non requiri actum seu cognitionem explicitam, iuxta iam dicta.

Mens sancti Thoma.

V.
Voluntarium & spontaneum quomodo differant.

Quaeres tertio: quomodo voluntarium differat a spontaneo. Respondetur spontaneum illud dici; quod quis omnino vltro, ac merè ex sua voluntate praestat, & non suafu vel rogatu alterius: Rex quispiam exempli gratiā, nemine suadente, aut quovis modo instigante, Petrum in Baronis aut Comitis dignitatem adsciscit, hæc dignitatis collatio est regi spontanea: quod si alterius iussu aut precibus Rex ad hoc fuisset inductus, voluntariè quidem id fecisset, sed non

spontaneè. Omne ergo spontaneum est voluntarium, non econtrā.

Quaeres quarto: utrum omne voluntarium sit volitum, & omne volitum voluntarium? Respondetur omne voluntarium esse aliquo modo volitum: quidquid enim rationem voluntarii fortitur, ab aliquo voluntatis actu id habeat oportet, ac proinde aliquo modo debet esse volitum. At verò non quidquid est volitum est voluntarium, multa namque ex vi vel metu faciunt homines, & ab aliis coacti, quæ proinde iis non sunt voluntaria: sed de hoc postea redibit sermo.

VI.
Omne voluntarium est volitum, non omne volitum est voluntarium.

Quaeres quinto: utrum idem opus esse possit voluntarium simul & involuntarium. Respondetur posse: & constat dum quis tempestate iactatus merces in mare projicit, hæc projectio est absolute ei voluntaria, aliquid tamen involuntarii habet admixtum, cum summā quippe voluntatis renitentia hoc praestat, & si salvā vitā posset, merces non projiceret. De hoc tamen etiam plura postea.

VII.
Posse idem opus esse spontaneum & involuntarium.

DISPUTATIO LXXXVII.

De Violento.

PLURIMA etiam in hac questione sunt Philosophica, & latè in Physicis tractata: hic tamen quaedam ex usu de Violenti natura subjungenda, cum maximè ad Voluntarii cognitionem conducant.

SECTIO PRIMA.

Praemittuntur quaedam circa naturam violenti.

I.
Violentum dicitur, quod est à principio extrinseco, passo non conferente vim.

VIOLENTUM juxta Aristotelem 3. Ethicorum cap. 1. est, *Quod provenit à principio extrinseco, passo non conferente vim*: seu cujus principium est foris, & cui is qui agit, aut patitur, ut explicat S. Thomas, q. 6. art. 4. ad 2. positivè repugnat. Unde *passo non conferente vim*, perinde est ac passo renitente: alioqui multa essent violenta, quæ tamen à nullo violenta censentur.

II.
Dicunt aliqui nihil esse posse violentum ulli rei posse esse violentum, quod in eâ producitur à Deo.

Nec mihi probatur, quod ex Thomistis affirmant aliqui, nihil esse posse violentum ulli rei creatæ, quod in eâ producitur à Deo: quamvis enim sit ab extrinseco, passum tamen, inquit, non renititur, nihil quippe reniti potest Deo, præsertim cum, ut alibi diximus unicuique rei in sit potentia obediens ad obtemperandum Deo. Probabilius tamen est quod affirmat S. Bonaventura in 2. d. 25. part. 2. art. 2. q. 5. Vasquez d. 25. Valentia hic puncto 3. cum Gabriele, Durando, & aliis, posse scilicet creaturam pati violentiam à Deo: unde potest homo positivè reniti quando alicubi detinetur à Deo, & illic esse cum repugnantia: demones etiam & animæ damnatæ invite detinentur à Deo in inferno. Sic si Deus calefaceret aquam, aut ignem infrigidaret, non minus essent iis calor & frigus disconvenientia,

Potest creatura pati violentiam à Deo.

quàm si producerentur ab agente aliquo creato; & appetitu innato vellent quodammodo qualitates illas non habere, & hoc sensu reniterentur.

Dices: creatura non habet inclinationem ad proprium bonum contra voluntatem Dei, ergo non erit ei violentum, quod fit à Deo, cum non sit contra illius inclinationem, utpote quæ nulla est. Respondetur non quidem esse inclinationem in creaturâ ad bonum aliquod contra voluntatem Dei, quasi reduplicativè, seu ita ut petat illud habere, etiam posito quod Deus nolit, hæc enim esset inclinatio, non inordinata solum, sed impossibilis, sicut nec lapis petit descendere, posito quod à fortiori agente detineatur. Ad hoc ergo ut aliquid sit violentum sufficit quod materialiter appetat bonum aliquod cujus oppositum hic & nunc vult Deus, seu à cujus adeptione per aliud agens extrinsecum impeditur.

III.
Rei creatæ, non reduplicativè, sed specificativè aliquid appetit, cuius contrarium vult Deus.

Nec obstat potentia illa creaturis omnibus infusa ad obediendum Deo; esto enim sit in rebus hujusmodi subiectio, & subordinatio naturalis respectu creatoris, hoc tamen non tollit quin possit res illa esse ei violenta, utpote contra naturalem ejus inclinationem, & appetitum specificativè, & secundum se spectatum, cum frigus etiam à Deo in igne productum non propterea definat esse ei malum. Hoc clarè in aliis rebus cernitur: in ferro exempli gratiā est hujusmodi subordinatio, & subiectio respectu hominis, cum ipsi illud elevanti aut ad alios usus applicanti obediatur, & tamen elevatio illa non definit esse ferro violenta: & sic de cæteris.

IV.
Creatura subordinatio respectu creatoris non tollit, quo minus possit rei aliqua esse ei violenta.

SECTIO